

АНОТАЦІЇ

Олена Шевченко

Д. С. ФЕДОРОВ – МЕЦЕНАТ І КОЛЕКЦІОНЕР ТА ЙОГО ЗІБРАННЯ У КОЛЕКЦІЇ НМІУ

Стаття присвячена дослідженню предметів з дорогоцінних металів у збірці Національного музею історії України, їх походження в музейній колекції.

Ключові слова: Д. С. Федоров, Національний музей історії України, срібний посуд, Художньо-промисловий музей, Національний музей декоративно-прикладного мистецтва

Надія Мірошниченко

СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ МИКОЛИ НЕПЛЮЄВА

Стаття присвячена системі поглядів Миколи Миколайовича Неплюєва – просвітителя, філософа і педагога, засновника чоловічої та жіночої сільськогосподарських шкіл, Хрестовоздвиженського Трудового братства. На основі аналізу основних творів подвижника висвітлюються наступні аспекти його поглядів: філософсько-релігійні, суспільно-політичні, економічні, педагогічні.

Ключові слова: М. Неплюєв, педагогіка

Наталя Кошова

УЧАСТЬ НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ У СТАНОВЛЕННІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ 1917–1918 РР.

У статті на основі праць і публікацій дослідників та особистих спогадів і листів української громадської діячки, перекладача, письменниці, журналістки, історика, публіциста, дипломата і дисидента Суровцової Надії Віталіївни (1896–1985) систематизовані її біографічні дані в ранній період життя 1917–1920 рр. Незважаючи на її активну громадську діяльність і роботу в міністерстві закордонних справ, цей період життя Н. Суровцової ще недостатньо оцінений і досліджений. У процесі роботи досліджено її спогади та епістолярну спадщину про вказаний період, мемуари Софії Русової, Михайла Шкільника, встановлено професійні та особисті зв'язки Н. Суровцової під час її громадсько-політичної діяльності в Петербурзі, Умані, Києві і дипломатичної роботи в різних українських урядових структурах – Української Центральної Ради, Української Держави, Директорії УНР, Інформаційного бюро дипломатичної місії УНР.

Ключові слова: Надія Віталіївна Суровцова, письменниця, журналістка, історик, публіцист, дипломат, УНР, УД, багаторічна політична ув'язнена

Олександр Ішук

ЕПІЗОД ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ У ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ МУЗЕЙНОМУ МІСТЕЧКУ 1937 Р.: АРЕШТ ТА ЗАСУДЖЕННЯ КИРИЛА ЮХИМОВИЧА КОРШАКА

У статті розповідається про життєвий шлях та діяльність Кирила Юхимовича Коршака. Особливу увагу приділено аналізу арешту та засудження вченого органами НКВС УРСР в 1937 р.

Ключові слова: Великий терор, НКВС УРСР, політичні репресії, Всеукраїнське музейне містечко

Олена Попельницька

**АНТОН КАЗИМИРОВИЧ ЛЕВКОВИЧ – ПЕРШИЙ ДИРЕКТОР
ЦЕНТРАЛЬНОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ У КИЄВІ: 1935–1937 РР.**

Стаття присвячена маловідомій сторінці українського музейного будівництва – створенню та першим рокам функціонування Центрального історичного музею імені Тараса Шевченка в Києві, а також персоналії його першого директора – Антона Казимировича Левковича, що поповнив музейне зібрання цінною колекцією середньовічної європейської та східної зброї.

Ключові слова: Центральний державний історичний музей, А. Левкович, музеєзнавство, зброєзнавство, історична біографістика

Ольга Павлова

**МУЗЕЙНИЙ ПЕДАГОГ АФНАСІЙ ЛУНЬОВ (1919–2004):
ДО 60-РІЧЧЯ ПАРХОМІВСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ А. ЛУНЬОВА**

В статті розкривається педагогічна та музейна діяльність учителя історії та засновника Пархомівського історико-художнього музею (1955 р., с. Пархомівка, Краснокутський р-н, Харківська обл.) Луньова Афанасія Федоровича. Простежується значення естетичного виховання в системі музейної педагогіки Луньова та спільної практичної діяльності учителя і учнів в процесі створення шкільного художнього музею. Звертається увага на створену широку систему музейної комунікації, в якій важливе місце відводилося учням, як повноправним членам музейного колективу та активним учасникам організації роботи музею.

Ключові слова: А. Луньов, Пархомівський історико-художній музей, Україна, музеєзнавство

Олена Черняхівська

**ДОСЛІДНИЦЬКА І ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ІСТОРИКО-
КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА (50–70-і рр. ХХ ст.)
У ПЕРСОНАЛЯХ ЙОГО НАУКОВЦІВ**

У публікації увага приділена висвітленню аспектів наукової і видавничої діяльності Києво-Печерського історико-культурного заповідника у радянський післявоєнний період (50–70-ті рр. ХХ ст.). Паралельно йдеться про внесок певних науковців-музейників не тільки у відродження та популяризацію Заповідника зокрема, але й у вітчизняну історію, історію архітектури та мистецтвознавство.

Ключові слова: Києво-Печерський історико-культурний заповідник, 1950–1970-і рр.

Лариса Горенко

**ЛУБЕНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ: ІСТОРІЯ, ПОДІЇ, ФАКТИ
(ДО 35-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ ПАМ'ЯТІ І. ГОРЕНКА)**

Стаття присвячена історії Лубенського краєзнавчого музею, заснованого на основі зібрання К. Скаржинської та особі одного з директорів цього музейного закладу – І. Горенка.

Ключові слова: Лубенський краєзнавчий музей, К. Скаржинська, І. Горенко, ХІХ–ХХ ст.

Марина Принь, Олександр Принь

**ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЙНИЦТВА: ТІМАШЕВА МАРІЯ СЕМЕНІВНА
(1894 р. – ПІСЛЯ 1955 р.)**

У статті простежено життєвий шлях українського музейника, метеоролога та бібліотекаря Ті-машевої Марії Семенівни. На основі архівних та опублікованих джерел авторами простежено і висвітлено основні етапи життєвого та трудового шляху М.С. Тімашевої: роки навчання та роботи у Музеї Старобільського краю, Археологічному музеї Харківського державного університету; на метеорологічній станції та в Управлінні гідрометеорологічної служби при РНК УСРР; в бібліотеках, зокрема у Центральній науковій бібліотеці при Всеукраїнській академії сільськогосподарських наук, науковій бібліотеці Інституту археології АН УРСР.

Ключові слова: М. Тімашева, Україна, бібліотечна справа, музейна справа

Тетяна Радієвська, Олена Якубенко

МУЗЕЙНИЙ ВІДЛІК ЖИТТЯ ТАМАРИ ГРИГОРІВНИ МОВШІ

Стаття присвячена Тамарі Григорівні Мовші (1922–2003) – відомому археологу, дослідниці трипільської культури та музеєзнавця, яка багато років свого життя віддала праці у Національному музеї історії України.

Ключові слова: Т. Мовша, Національний музей історії України, археологія

Віра Павлова

НАДІЯ ШЕНДРИК: СТОРІНКИ ЖИТТЯ

Н. Шендрик працювала в київському історичному музеї з 1944 до 1988 р., пройшла шлях від молодшого наукового співробітника до завідувачки відділу. Брала активну участь у відбудові музею після війни. Працювала методистом, була досвідченим фахівцем з фондової, експозиційної, просвітницької роботи в музеї. Є автором багатьох виставок за темами слов'яно-руської історії, при створенні постійної експозиції «Східні слов'яни. Давньоруська держава Х–ХІІІ ст.» відстояла новий комплексний принцип у показі археологічних матеріалів. Коло наукових інтересів Н. Шендрик пов'язане з археологією Київської Русі.

Ключові слова: Н. Шендрик, Національний музей історії України

Людмила Авер'янова

**ХУДОЖНЄ СКЛО ЗАСЛУЖЕНОГО ХУДОЖНИКА УКРАЇНИ С.К. СМІЯН (1940 р. н.)
З КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
(ДО 75-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

Стаття присвячена Заслуженому художнику України, одному з провідних майстрів Київського заводу художнього скла С.К. Сміян. В статті викладені біографічні дані художниці, вперше систематизовані роботи митця за художніми ознаками, а також передані технологічні авторські прийоми та особливості художника.

Ключові слова: Заслужений художник України С.К. Сміян, Київський завод художнього скла, художнє скло, гутні техніки

Олександр Сердюк, Анастасія Куваннікова, Юлія Ізюмченко

ВІЗУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРИКЛАДИ АВТОРСЬКОЇ ГРАФІКИ В. КОРОЛЕНКА «ПРО МУЛТАНСЬКУ СПРАВУ» (ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ПОШУКАЧАМ АРХІВІВ, СІМ'Ї А. ДЯДЮЧЕНКО ТА ІЛЮСТРАТОРАМ «МУЛТАНСЬКОЇ СПРАВИ»)

Стаття присвячена авторській графіці В.Г. Короленка, яка стисло відобразила події «Мултанської справи» за фактами і хронологією та допомогла в розкритті справи. Також поршується питання щодо використання фотографій, ілюстрацій, графічних та художніх творів під час розкриття кримінальних справ.

Дмитро Степовик

**ПЛАН ВНУТРІШНЬОГО МИСТЕЦЬКОГО ОФОРМЛЕННЯ ВОЛОДИМИРСЬКОГО СОБОРУ:
ІКОНОСТАСИ І НАСТІННЕ МАЛЯРСТВО**

У статті розглядаються питання узгодження стилю архітектури, запропонованого головним архітектором, італійцем за походженням, Алессандром Беретті, зі стилем малярства, який виконували вихованці Петербурзької академії мистецтв, Римської академії мистецтв святого Луки та Київської рисувальної приватної школи Миколи Мурашка. Досліджено складну ситуацію узгодження стилів, але добре опрацьований Адріаном Праховим попередній план оформлення собору забезпечив успіх.

Ключові слова: Володимирський собор, іконопис, живопис, архітектура, мистецькі стилі

Олена Походяща

ПОРТРЕТ ДИМИТРІЯ РОСТОВСЬКОГО В КОЛЕКЦІЇ НМІУ

Автор статті проводить наукову атрибуцію ктиторського портрету Димитрія Ростовського XVIII ст. з колекції Національного музею історії України, розглядаючи іконографію святого, історію походження та побутування полотна.

Ключові слова: портрет, іконографія, Національний музей історії України, Кирилівський монастир, київська іконописна школа, бароко

Анастасія Вітрянська

ГРАФІЧНІ ТВОРИ ХУДОЖНИКІВ АЛЬБРЕХТА ТА ЖАНА ВІКТОРА АДАМІВ В КОЛЕКЦІЇ НМІУ

Досліджено літографічні серії художників Альбрехта та Жана-Віктора Адамів на тематику наполеонівських війн. Літографії Альбрехта Адама реконструюють події Вітчизняної війни 1812 року. В свою чергу побут військових, уніформа періоду наполеонівських війн представлені літографіями Жана-Віктора Адама.

Ключові слова: Альбрехт Адам, Жан-Віктор Адам, літографія, наполеонівські війни, Вітчизняна війна 1812 року, побут військових, уніформа

Олена Миронюк

ОСОБИСТА КОЛЕКЦІЯ ІКОН АРХІМАНДРИТА ПОРФИРІЯ УСПЕНСЬКОГО

У повідомленні розглядається історія візантійських ікон, представлених у музеї мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків. Ці унікальні ікони воскового живопису раніше входили до складу особистої колекції архімандрита Порфирія Успенського. Після його смерті колекція була передана спочатку в Церковно-археологічний музей при Київській Духовній Академії, а в 1940 р. чотири ікони потрапили в Київський музей західного і східного мистецтва, що врятувало їх від знищення.

Ключові слова: живопис, ікони, колекція, Музей західного і східного мистецтва, Порфирій Успенський

Володимир Індутний

СТИЛІСТИЧНИЙ ТА ТРАСЕОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ КАРТИНИ ПАУЛЯ ПІТЕРА РУБЕНСА «ВЕНЕРА ТА АМУР»

Детально описано приклад стилістичної та трасеологічної експертизи твору Пауля Пітера Рубенса «Венера і амур»

Ключові слова: експертиза творів мистецтва, П. Рубенс

Наталія Сапфірова

ПРЕДМЕТИ ФАБРИКИ ХУДОЖНЬО-ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ Й. МАРШАКА У ЗІБРАННЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАКОРДОННИХ МУЗЕЇВ

Предмети ювелірної фабрики Йосипа Абрамовича Маршака, що існувала у Києві на протязі сорока років (1878–1918), входять до колекцій вітчизняних та зарубіжних музеїв. З огляду на малу кількість наявних речей кожен предмет є унікальним. Поодинокі предмети колекцій допомагають визначити особливості «стилю Маршака» і його значення на тлі розвитку ювелірного мистецтва кінця XIX – початку XX ст. Російської імперії та Європи.

Ключові слова: Й. Маршак, Київ, ювелірне мистецтво

Сергій Ільчишин

ОСОБЛИВОСТІ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ НАДЗБРУЧАНСЬКОГО КРАЮ

Стаття присвячена огляду експозиції та роботі двох регіональних українських музеїв – Волочиського районного історичного музею Волочиської районної ради Хмельницької обл. та кабінету-музею національно-визвольних змагань «За Україну, за її волю!» Підволочиської гімназії ім. Івана Франка у смт. Підволочиськ Тернопільської обл.

Ключові слова: Волочиський районний історичний музей, кабінет-музей національно-визвольних змагань «За Україну, за її волю!» Підволочиської гімназії ім. Івана Франка

Олександр Мірущенко

ВИСВІТЛЕННЯ ПОДІЙ XVII–XVIII СТ. У МУЗЕЇ ІСТОРІЇ ЗАПОРОЗЬКОГО КОЗАЦТВА: БАЛАНС МІЖ ПАТРІОТИЧНИМ ТА ЕСТЕТИЧНИМ ВИХОВАННЯМ

У статті підіймаються дискусійні питання української історії XVII–XVIII ст., які неоднозначно сприймаються у суспільстві. Аналізується відображення даної проблематики в музейній експозиції та наводиться точка зору опонентів. Наголошується на значенні музею у патріотичному вихованні.

Ключові слова: музей, українська історія, запорозьке козацтво, патріотичне виховання

Олена Мокроусова

АРХІТЕКТУРНІ МУЗЕЇ КИЄВА: ВТРАЧЕНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стаття присвячена проблемам належної оцінки та популяризації історичної архітектури Києва у музейному форматі. Автор наголошує на актуальності створення музеїв архітектурного напрямку, які існують в усіх країнах Європи. На основі вивчення історії Музею архітектури і будівництва при Академії архітектури та на підставі особистого досвіду пропонуються можливі в Києві типи таких музеїв.

Ключові слова: Музей архітектури і будівництва при Академії архітектури, Київ

Альона Якубець

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ МУЗЕЙНОЮ СПРАВОЮ В УРСР (1945–1953 рр.)

У статті визначаються основні елементи системи управління музейною сферою в УРСР у 1945–1953 рр. та розглядаються практичні наслідки її функціонування для музеїв України у перші повоєнні роки.

Ключові слова: система управління, Комітет у справах культурно-просвітницьких установ при Раді Міністрів УРСР, музеї, регламентація

Ірина Магущак

ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ РЕЛІГІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У ФОНДОВІЙ КОЛЕКЦІЇ НІКЗ «ГЕТЬМАНСЬКА СТОЛИЦЯ»

У доповіді порушується питання збереження та реставрації музейних предметів у фондovій колекції НІКЗ «Гетьманська столиця», зокрема речей релігійного призначення ікон.

Ключові слова: музейний предмет, реставрація, збереження

Анна Наїф Амер

ФОРМУВАННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ КОЛЕКЦІЇ ТА СУЧАСНЕ ОНОВЛЕННЯ МУЗЕЮ АРХЕОЛОГІЇ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. КАРАЗІНА

Музей археології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна був заснований ще з часу заснування університету. Перші колекції почали формуватися завдяки видатним вченим, викладачам університету: Д. І. Багалію, В. Є. Данилевичу, А. М. Покровсько-

му, Є. П. Трифільєву та ін. Під час війни колекція музею була майже повністю знищена. У 1950–60 роках комплектування музейних фондів продовжилося завдяки розкопкам під керівництвом Шрамко Б. А. та Кадеєва В. І. Фонди систематично поповнюються, археологічні дослідження проводяться регулярно по цей день. Саме завдяки керівництву університету музей у 2015 році відкрив нові приміщення та постійну археологічну експедицію «Внесок учених університету в розвиток археологічної науки». У музеї проводиться активна наукова робота, популяризуються історія та археологія рідного краю.

Ключові слова: Музей археології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Валентина Надольська, Тетяна Борис

ПОПОВНЕННЯ ФОНДІВ МУЗЕЇВ ХУДОЖНЬОГО ПРОФІЛЮ В УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ТРЕТИНА ХХ СТ.)

У доповіді аналізуються форми та принципи поповнення фондів художніх музеїв в Україні досліджуваного періоду. Визначено, що до 1920-х рр. фонди поповнювалися переважно шляхом дарування. Комплектування збірок музеїв проводилося без використання принципу повноти. У 1920-х рр. основним джерелом комплектування збірок став державний музейний фонд. Для виявлення і зібрання художніх цінностей проводилися науково-дослідні експедиції.

Ключові слова: Україна, художні музеї

Юлія Зиновіїва

МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРШОГО ДЕРЖАВНОГО МУЗЕЮ І ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА ТА ЇХНІХ СПІВРОБІТНИКІВ У 1920-Х РР. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ НАУКОВОГО АРХІВУ НХМУ)

Стаття ґрунтується на документах з наукового архіву Національного художнього музею України і присвячена матеріальному забезпеченню Першого державного музею та Всеукраїнського історичного музею ім. Т. Шевченка з 1919 до кінця 1920-х років.

Ключові слова: Всеукраїнський історичний музей ім. Т. Шевченка, Національний художній музей України

Володимир Індутний, Олена Походяща

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В ОХОРОНІ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ ТА АВТОРИЗАЦІЯ МУЗЕЙНИХ ПРЕДМЕТІВ

Автори статті піднімають актуальні проблеми сьогодення – збереження та авторизації культурного надбання світового та національного рівня значення, розглядають питання прав власності на пам'ятки культури, пропонують засоби державного та міжнародного регулювання обігу культурних цінностей, їх загальну класифікацію та сертифікацію.

Ключові слова: культурна спадщина, Україна, музеї

Каріне Котова

НАУКОВО-ФОНДОВА РОБОТА НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНЕ ВИКОРИСТАННЯ НАБУТОГО ДОСВІДУ

В статті розглянуто систему науково-фондової роботи музею, її становлення та розвиток як основного напрямку музейної діяльності. Запропоновано змістовний огляд напрацьованого досвіду, теоретичних засад і практичних здобутків співробітників фондів Національного музею історії України, дослідників в галузі музеєзнавства.

Ключові слова: науково-фондова робота, Національний музей історії України, музеєзнавство

Дарина Іванова

ЗБЕРІГАННЯ МАСОВОГО МАТЕРІАЛУ В ФОНДАХ МУЗЕЮ АРХЕОЛОГІЇ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. КАРАЗІНА

Стаття присвячена методиці зберігання масового матеріалу в фондах Музею археології ХНУ імені В. Н. Каразіна. А саме: використання боксів з хімічно нейтрального пластику, що дає можливість створити для матеріалу, який зберігається, належні умови. Ця методика використовується у нашому музеї з 2004 року та зарекомендувала себе позитивно, тому ми хочемо поділитися своїм досвідом.

Ключові слова: Музей археології ХНУ імені В. Н. Каразіна, Харківський національний університет ім. В. Каразіна

Наталя Хамайко, Наталя Онопрієнко

ЗАСТОСУВАННЯ РЕНТГЕНОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ В ДОСЛІДЖЕННЯХ АРХЕОЛОГІЧНОГО МЕТАЛУ ПОГАНОЇ ЗБЕРЕЖЕНОСТІ

Агресивне середовище ґрунту часто призводить до сильної руйнації археологічних знахідок з металу. Застосований на предметах з розкопок Київського Подолу та фондів НКПІКЗ метод рентгенографії значно уточнив не тільки реставраційне, але і дослідницьке завдання, виявивши їх форму, декор, спосіб виготовлення. Найбільш цінна інформація – це латинський напис на обох боках лева по долу меча другої пол. XII ст. зі Спаського розкопу.

Ключові слова: реставрація, археологія, Київський Поділ, Київська Русь, зброєзнавство

Дмитро Кепін

З ДОСВІДУ МУЗЕЄФІКУВАННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК УРАЛУ, СИБІРУ ТА ДАЛЕКОГО СХОДУ

У статті проаналізовано досвід створення археопарків з історії первісного суспільства у Республіці Башкортостан, Республіці Алтай, Республіці Бурятія, Свердловській, Челябінській, Кемеровській областях та Далекому Сході Росії. Розглянуто методологічні підходи до експонування нерухомих пам'яток кам'яної доби та епох енеоліту – бронзи.

Ключові слова: «археопарк», консервація, музеєфікація, первісне суспільство, експозиція

Лариса Коцар

**ІНТЕРАКТИВНІ УРОКИ ДЛЯ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ
В ЕКСПОЗИЦІЇ МУЗЕЮ «ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

Повідомлення зачіпає проблематику роботи з молодшими школярами в експозиції «Давня історія України», узагальнює практичний досвід роботи з даною віковою категорією, а також пропонує деякі методичні рекомендації стосовно того, яким чином донести до маленьких відвідувачів інформацію про цінність музейних експонатів, сформуванню уявлення про плин часу, історичні періоди тощо.

Складність сприйняття молодшими школярами експозиції музею «Давня історія України» спонукала співробітників науково-освітнього відділу до пошуку нових форм роботи з ними. На сьогодні, найбільша частина інтерактивних програм (бл. 10) розроблена саме для археологічних відділів музею. Для роботи з учнями застосовуються різноманітні форми роботи і методики, які мають свої недоліки та переваги. Пропонуємо проаналізувати їх на прикладі тих програм, що діють в НМІУ.

Наталя Лихицька

**ОСОБЛИВОСТІ ЕКСКУРСІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ТА
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ДОСВІДІ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСКУРСІЇ
«ПРОГУЛЯНКА МУЗЕЄМ»**

В повідомленні розглядається актуальність проведення музейно-виховної роботи з дітьми 5–8 років. Узагальнюється практичний досвід роботи з даною віковою категорією в науково-освітньому відділі НМІУ. Надано методичні рекомендації щодо проведення екскурсій, екскурсій-квестів, інтерактивних занять, майстер-класів для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.

Ключові слова: інтерактивна екскурсія, квест, музейна педагогіка, музей, діти дошкільного віку

Зоряна Бухманська, Андрій Бойко-Гагарін

**ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ В НМІУ ІНТЕРАКТИВНОЇ ЛЕКЦІЇ-ЗАНЯТТЯ «НУМІЗМАТИКА
НА ДОТИК. З ІСТОРІЇ ГРОШОВОГО ОБІГУ УКРАЇНИ»
ДЛЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ**

У межах проекту «Бути ближчими до кожного» авторами розроблено заняття на тему «Нумізматику на дотик. З історії грошового обігу України». Під час проведення заняття з історії грошового обігу українських історичних регіонів відвідувачам було надано можливість відчутти давні монети та паперові гроші на дотик. У статті висвітлено досвід проведення інклюзивного заняття з нумізматики для незрячих дітей у Національному музеї історії України.

Ключові слова: нумізматику, музейна педагогіка

Світлана Сластеннікова, Ірина Супрунюк

**РОЗВИТОК ПСИХІЧНИХ ПІЗНАВАЛЬНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ТА ПРОЦЕСІВ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ІНТЕРАКТИВНОЇ ЕКСКУРСІЇ
(НА ДОСВІДІ ЕКСКУРСІЇ-КВЕСТУ «ДАРИ БОГІВ»)**

В статті досліджено особливості роботи з дітьми молодшого шкільного віку в історичному музеї. Здійснено аналіз пізнавальної сфери дітей цього віку (7–10 років) для впровадження

найбільш ефективних методик в роботі, акцентуючи увагу на важливості ігрової частини – квесту, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та формуванню позитивних вражень від відвідання музею.

Ключові слова: квест, гра, діти, методика, історія, психологія

Ірина Вітрик, Ірина Костюк

РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ У НМІУ (НА ПРИКЛАДІ СПІВПРАЦІ НМІУ ТА НАОМА)

Тема роботи з студентами у Національному музеї історії України розкривається на прикладі співпраці музею та Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, де майбутні фахівці вивчають реставрацію скульптури і творів декоративно-ужиткового мистецтва (зокрема археологічних предметів).

Ключові слова: Національний музей історії України, музей, студенти, історія, реставрація, музейна практика

Наталія Сердюк

ДОСВІД РОБОТИ НІКЗ «ГЕТЬМАНСЬКА СТОЛИЦЯ» З ДИТЯЧОЮ АУДИТОРІЄЮ

В статті окреслено ряд аспектів в досягненнях Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» в галузі освітньо-виховної роботи з різними віковими категоріями дитячої аудиторії. Прослідковується еволюція в середньостроковій ретроспективі різних напрямків співпраці з учнівською молоддю: екскурсійною, лекційною, гуртковою, організації участі дітей у науково-просвітницьких заходах, археологічних та інших наукових дослідженнях. Підтверджується величезна відповідальність і спроможність музейного закладу в суспільно необхідній справі виховання свідомого, знаючого історію рідної держави, громадянина.

Ключові слова: освітньо-виховна роль музеїв, учень-вихованець середньої школи, дитина з особливими потребами, дитяча психологія, екскурсія-квест, лекція, гурток, угода про гуманітарну співпрацю, патріотизм

Ярослав Хадась

МУЗЕЙ «ДОБРАНІЧОК» У ЖЕШУВІ – МУЗЕЙ ДЛЯ ДІТЕЙ БУДЬ-ЯКОГО ВІКУ

Jarosław Chadaś

MUZEUM DOBRANOSEK ZE ZBIORÓW WOJCIECHA JAMY W RZESZOWIE, JAKO MUZEUM DLA DZIECI W KAŻDYM WIEKU. KRÓTKA OPowieść O POWSTANIU KRAINY DOBRANOSEK

Войцех Яма – приватний збирач старожитностей, найвідомішою колекцією якого є зібрання, присвячене польським анімаційним фільмам: маріонетки, фігурки, пристрої, сценарії, графічні зображення. Цим зібранням започатковано унікальний Музей «добранічок» («добранічка» – казка надобраніч). Колекція, передана до музею, налічує більше 2000 предметів оціночною вартістю понад 200 тис. польських злотих. Ідея дарування і презентації колекції у такий спосіб виникла після інтерв'ю з місцевими журналістами. Відтоді медіа відстежували процес створення нового музею у Жешові. В. Яма подолав багато викликів на шляху до реалізації своєї мрії: від вирішення адміністративних питань і нотаріального супроводу до облаштування експозиційного приміщення. Музей добранічок відкрився 22 березня 2009 р. Сьогодні це – одне

з найвідоміших та найпопулярніших місць відвідування для європейських туристів. Колекція налічує понад 5000 предметів, заклад продовжує комплектуватися новими експонатами. Хоча музей присвячений мультфільмам, його стилістика цікава не лише дітям. Діти старшого віку можуть зустріти там персонажів з ТБ, бачених ними багато років тому. Нині В. Яма обмірковує заснування Музею коміксів, які є його першопочатковою пристрастю.

Ключові слова: казка надобраніч, мультфільм, музей, Жешув

Леся Дідух, Ірина Костюк, Юрій Бут

ПЛІНФИ З КНЯЗІВСЬКИМ ЗНАКОМ З ТЕРИТОРІЇ ДЕСЯТИННОЇ ЦЕРКВИ У ЗІБРАННІ НМІУ

У 2014 р. були проведені реставраційні роботи двох цікавих експонатів із зібрання Національного музею історії України – двох плінф Х ст. з рельєфним зображенням князівського знаку Володимира Святославовича. Реставрація проводилася у зв'язку з необхідністю покращити експозиційний вигляд цих пам'яток. Були проведені постреставраційні дослідження та зроблені нові висновки щодо процесу відтиску рельєфного зображення тризуба. Автори на практиці спробували відтворити процес формування плінфи та нанесення на неї рельєфного знаку. Увагу також зосередили на історії вивчення цих пам'яток і їх аналогіям.

Ключові слова: плінфа, князівські знаки, тризуб, Десятинна церква

Олена Гаврилюк, Алла Борисюк

ДОСЛІДЖЕННЯ І РЕСТАВРАЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО БАРАБАНА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVIII ст.

Публікація присвячена дослідженню військових російських та європейських барабанів XVIII–XIX ст. з метою атрибуції військового барабану з колекції НМІУ. В статті в загальних рисах висвітлені основні процеси реставраційного втручання в досліджувану пам'ятку та авторські методики реставрації шкіри пергаментного типу.

Ключові слова: НМІУ, барабан, Європа, Росія, реставрація

Марія Джулай, Олена Шевченко

ЯТАГАНИ З КОЛЕКЦІЇ НМІУ

Стаття присвячена групі предметів східної зброї – ятаганам з колекції Національного музею історії України, проблемам їх збереження та реставрації.

Ключові слова: Національний музей історії України, колекція, ятагани, реставрація

Наталія Ревенок

ОСОБЛИВОСТІ РЕСТАВРАЦІЇ ТВОРІВ З ФАРФОРУ ТА ФАЯНСУ ПРОВІДНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ XIX – ПОЧ. XX СТ. З КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Публікація присвячена проблемам реставрації фарфору та фаянсу на прикладі відреставрованих пам'яток провідних підприємств України XIX – поч. XX ст. з колекції НМІУ останніх років. Пам'ятки несли на собі втручання від попередньої реставрації та сліди побутування.

На підставі проведених досліджень було виявлено низку складних завдань для проведення реставраційних втручань. Відреставровані пам'ятки є важливою складовою для формування експозицій НМІУ, так як представляють собою історичні пам'ятки культури України.

Ключові слова: фарфор, фаянс, реставрація

Вадим Артеменко

РОЗРОБКА НОВОГО МЕТОДУ ЕКСПОНУВАННЯ ДВОБІЧНОГО ЖИВОПИСУ

Особливості технології, стану збереженості та реставрації двобічного олійного живопису на полотняній основі. Впровадження нового методу реставрації та експонування, з використанням сучасних синтетичних матеріалів (на прикладі двобічної корогви «Два святителі та Св. Варвара» з приватної колекції).

Ключові слова: реставрація, живопис

SUMMARIES

Tolena Shevchenko

D.S. FEDOROV – PHILANTHROPIST AND COLLECTOR AND HIS COLLECTION IN THE NMUH

The article is dedicated to the research of National Museum of Ukrainian History artefacts made from precious metals and their provenance in the museum's collection.

Keywords: D. Fedorov, National Museum of Ukrainian History, silverware, Museum of Art and Industry, National Decorative and Applied Art Museum

Nadiia Miroshnychenko

THE WORLDVIEW PRINCIPLES OF MYKOLA NEPLIUIEV'S PEDAGOGICAL VIEWS

The article is devoted to an edifice of Mykola Mykolaiovych Nepliuiev – an educator, a philosopher and a teacher, the founder of men's and women's agricultural schools and the Krestovozdvizhensk Labour fraternity. On the basis of the analysis of his main works, the following aspects of his views are defined: philosophical and religious, political, economic, pedagogical.

Keywords: M. Nepliuiev, pedagogics

Natalia Koshova

NADIIA SUROVTSOVA'S PARTICIPATION IN THE FORMATION AND WORK OF THE UKRAINIAN FOREIGN OFFICE IN 1917–1918

The article systematizes an earlier stage (1917–1920) in the activities of Nadiia Vitaliivna Surovtsova (1896–1985) – a Ukrainian public figure, translator, writer, journalist, historian, publicist, diplomat and dissident. The study is based on both her personal recollections and letters and works and publications of the researchers. Despite her prominent public effort and service at the Ukrainian Foreign Office, that period of her life has not yet been investigated and properly evaluated. The author analyzes her own memoirs and epistolary legacy, memoirs of Sophiia Rusova and Mykhailo Shkilnyk and reveals her professional and personal contacts during her public and political activities in Petersburg, Uman and Kyiv as well as diplomatic missions in various governmental bodies of the Ukrainian Central Rada (Council), Ukrainian State, the Directorate and the Information Bureau of the UPR diplomatic mission.

Keywords: Nadiia Vitaliivna Surovtsova, writer, journalist, historian, publicist, diplomat, UPR, Ukrainian State, long-term political prisoner

Oleksandr Ishchuk

POLITICAL REPRESSIONS' EPPISODE IN THE ALL-UKRAINIAN MUSEUM TOWN (KYIV) IN 1937. KYRYLO YUKHYMOVYCH KORSHAK'S ARREST AND CONVICTION

Kyrylo Yukhymovych Korshak's life and activity are analyzed in the article. Special attention is devoted to the analysis of how he was put under arrest and his conviction by NKVD in 1937.

Keywords: Great Terror, NKVD USSR, political repression, All-Ukrainian Museum Town (Kyiv)

Olena Popelnytska

ANTON KAZYMYROVYCH LEVKOVYCH – THE FIRST DIRECTOR OF THE CENTRAL HISTORICAL MUSEUM IN KYIV: 1935–1937

The article is dedicated to the unknown page of the museum activity – creation of the first All-Ukrainian Central historical museum in Kyiv and its director Anton Kazymyrovych Levkovych, who supplemented the museum collection with a valuable set of Western Europe and Eastern weapons.

Keywords: Central State Historical Museum in Kyiv, A. Levkovych, museology, weapon studies, historical biography studies

Olha Pavlova

PANAS LUNIOV, A MUSEUM EDUCATOR (1919–2004): 60TH ANNIVERSARY OF PANAS LUNIOV PARKHOMIVSKYI HISTORY AND ART MUSEUM

The article reveals pedagogic and museum activities of history teacher and the founder of Parkhomivskyi History and Art Museum (1955, Parhomivka village, Krasnokutskyi district, Kharkiv oblast) Panas Lunyov. The author traces the significance of aesthetic education in the system of Lunyov's museum pedagogy and common practical activity of teacher and pupils in the process of creating a school art museum. The author also draws attention to an expanded museum communication system where an important place is given to the pupils as a full members of the museum team and active participants of the museum work organization.

Keywords: Panas Lunyov, Parkhomivskyi History and Art Museum, Ukraine, museology

Olena Cherniakhivska

KYIV-PECHERSK HISTORICAL AND CULTURAL PRESERVE RESEARCH AND PUBLISHING ACTIVITIES OF THE 1950s–1970s IN ITS STAFF PERSONALIA

The paper highlights aspects of the Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve research and publishing activity in the Soviet post-war period (1950s–1970s). Simultaneously, it deals not only with certain researchers' contribution in the Preserve renovation and promotion, but the national history, architecture and art history.

Keywords: Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve, 1950s–1970s

Larysa Horenko

**LUBNY REGIONAL HISTORY MUSEUM: HISTORY, EVENTS, FACTS
(DEDICATED TO 35TH ANNIVERSARY OF I. HORENKO COMMEMORATIVE DAY)**

The article is dedicated to the history of Lubny Regional Natural History museum founded on the collection of K. Skarzhynska and to the one of the directors of the museum – I. Horenko.

Keywords: Lubny Regional Natural History Museum, K. Skarzhynska, Ivan Stepanov, 19th–20th centuries

Maryna Pryn, Oleksandr Pryn

**ON THE HISTORY OF UKRAINIAN MUSEUMS: TIMASHEVA MARIIA SEMENIVNA
(1894 – AFTER 1955).**

The article traced the life's path of Ukrainian museum worker, meteorologist and librarian Timasheva Mariia Semenivna. On the basis of archival and published sources authors trace and highlight the Timasheva's main stages of life and working life, namely years of study and work in the Museum of Starobilsk district, the Archaeological Museum of Kharkiv State University, at the meteorological station and in the Office of Hydrometeorological Service under the Government of Ukrainian SSR, libraries, particularly in the Central Scientific Library of the Ukrainian Academy of Agricultural Sciences, Scientific Library of the Institute of Archaeology of the AS USSR.

Keywords: M.Timasheva, Ukraine, librarianship, museum studies

Tetyana Radiievska, Oena Yakubenko

THE MUSEUM PERIOD OF TAMARA HRYHORIVNA MOVSHA'S LIFE

The article is devoted to Tamara Hryhorivna Movsha (1922–2003) – a famous archaeologist, museum researcher and researcher of Trypillian culture, who many years of her life devoted to the work in the National Museum of Ukrainian History.

Keywords: T. Movsha, Ukraine National Museum of Ukrainian History, archaeology

Vira Pavlova

NADIIA SHENDRYK: PAGES OF LIFE

N. Shendryk worked in the Kyiv History Museum from 1944 to 1988. She was promoted from a research assistant to the chief of department. She took an active part in the reconstruction of the museum after the war. She worked as a methodist and was a skilled specialist in the field of collection management, exhibition and educational work at the museum. She is the author of many exhibitions on topics of Slavic-Rus history. While creating permanent exhibition «Eastern Slavs. Ancient State dated 10th–13th centuries», she defended the principle of new integrated display of archaeological materials. N. Shendryk's research interests are related to the archeology of Kyivan Rus.

Keywords: N. Shendryk, National Museum of Ukrainian History

Liudmyla Averianova

**ART GLASS OF THE UKRAINIAN HONORED ARTIST S SMIIAN (1940) FROM THE NMUH
COLLECTION
(DEDICATED TO 75TH ANNIVERSARY OF HER BIRTH)**

The article is dedicated to the honored artist of Ukraine, one of the leading masters of Kyiv factory of glass – Susanna Smiian. The article gives biographical information, systematizes the works of the artist due to the artistic features and illustrates author's technological methodology and peculiarities.

Keywords: Honored artist of Ukraine Susanna Smiian, Kyiv factory of art glass, art glass, blown glass technology

Oleksandr Serdiuk, Anastasiia Kuvannikova, Yuliia Iziuchenko

VISUAL ANALYSIS AND EXAMPLES OF V. KOROLENKO'S DRAWINGS «ABOUT THE MULTAN CASE» (DEDICATED TO THE ARCHIVAL SEARCHERS, A. DIADIUCHENKO'S FAMILY AND THE MULTAN CASE'S ILLUSTRATORS)

The article is dedicated to the V.G. Korolenko's graphics that briefly reflected events of the «Multan case» due to the facts and chronology and helped in revealing the case. Also questions about using photographs, illustrations, graphics and art works during the discovering of criminal cases have been raised.

Dmytro Stepovyk

**THE INTERIOR DECORATION PLAN OF ST. VOLODYMYR'S CATHEDRAL:
ICONOSTASES AND MURAL PAINTINGS**

In the article the questions about the architecture style harmonization, proposed primarily by architect, an Italian by birth, Alyessandr Beretti are reviewed. Such style was performed by students of the Academy of Art, Roman Art Academy of St. Luke drawing and Kyiv Mykola Murashko private school. Complicated situation of architecture style harmonization is researched, yet preliminary design plan made by Adrian Prahov was successful.

Keywords: Volodymyr's Cathedral, iconography, painting, architecture, art styles

Olena Pokhodiashcha

DYMYTRII OF ROSTOV'S PORTRAIT FROM THE NMUH COLLECTION

The author conducts a research attribution of the Dymytrii of Rostov's ktytor portrait dated by 18th century from the collection of the National Museum of Ukrainian History, considering the iconography of the saint, the history of origin and usage of the portrait.

Keywords: portrait, iconography, National Museum of Ukrainian History, St. Cyril's Monastery, icon painting of Kyiv school, baroque

Anastasiia Vitrianska

**GRAPHIC WORKS OF PAINTERS ALBRECHT AND JEAN VICTOR ADAM
FROM THE NMUH COLLECTION**

Lithographic series of painters Albrecht and Jean Victor Adam from the collection of NMUH reveal the topic of Napoleonic wars. Lithographs of Albrecht Adam reconstruct events of the Patriotic War of 1812. The soldier's everyday life and uniforms from the period of Napoleonic wars are presented in the lithographs of Jean Victor Adam.

Keywords: Albrecht Adam, Jean Victor Adam, lithography, Napoleonic Wars, Patriotic War of 1812, everyday life of soldiers, uniform

Olena Myroniuk

ARCHIMANDRITE PORFYRII USPENSKYI'S PERSONAL COLLECTION OF ICONS

The article analyses the history of Byzantine icons from Bogdan and Varvara Khanenko Museum of Art. These unique icons of wax painting technique belonged formerly to the Archimandrite Porfyrii

Uspenskyi's personal collection. After his death, the collection was transferred at first to the Church Archaeological Museum at the Kiev Theological Academy, and in 1940 four icons were moved to the Kyiv Museum of Western and Oriental Art that preserved them from destruction.

Keywords: paintings, icons, collection, Museum of Western and Oriental Art, Porphyrii Uspenskyi

Volodymyr Indutnyi

STYLISTIC AND TRASEOLOGIC ANALYSIS OF PETER PAUL RUBENS' PICTURE «VENUS AND CUPID»

The article describes in details a traseological and stylistic analysis of the painting «Venus and Cupid» by Peter Paul Rubens.

Keywords: analysis of paintings, P. Rubens

Nataliia Sapfirova

ARTEFACTS OF Y. MARSHAK'S ART AND JEWELRY FACTORY IN THE COLLECTIONS OF UKRAINIAN AND FOREIGN MUSEUMS

Artefacts of Jozeph Abramovych Marshak's Jewelry Factory, existed for forty years (1878–1918), are included in the collections of Ukrainian and foreign museums. Regarding the small number of preserved items, each of them is unique. Some collection items are helpful in the identification of Marshak's style features and its importance against the background of jewelry art development in the Russian Empire and Europe in the end of 19th – early 20th centuries.

Keywords: Y. Marshak, Kyiv, jewelry

Serhii Ilchyshyn

FEATURES OF NADZBRUCHANSKY REGION'S MUSEOLOGY

The article is devoted to survey of the expositions and the work of two regional Ukrainian museums, Volochysk District Historical Museum, which is subject to Volochysk district council (Khmelnyskyi region), and Cabinet-museum of the National Liberation Movement History «For Ukraine, for its freedom!», which is situated in the Ivan Franko Pidvolochysk gymnasium in Pidvolochysk village (Ternopil region).

Keywords: Volochysk District Historical Museum, Cabinet-museum of the National Liberation Movement History in the Ivan Frnako Pidvolochysk gymnasium

Oleksandr Mirushchenko

HIGHLIGHTING THE EVENTS OF THE 17TH–18TH CENTURY IN THE ZAPORIZHZHIAN COSSACKS HISTORY MUSEUM: THE BALANCE BETWEEN PATRIOTIC AND AESTHETIC EDUCATION

The article considers the controversial issues of the Ukrainian history in 17th–18th century, which are ambiguously interpreted within the society. The presentation of these issues in the museum exhibition is analyzed and viewpoints of opponents are given in the article. The significance of the museum in the patriotic education is stressed.

Keywords: museum, Ukrainian history, Zaporizhian Cossacks, patriotic education

Olena Mokrousova

**ARCHITECTURAL MUSEUMS OF KYIV:
MISSED OPPORTUNITIES AND PROSPECTS**

The article is dedicated to the problems of proper evaluation and promotion of historical Kyivan architecture in the museum`s format. The author stresses on the relevance of museums of architectural direction, existing in all European countries. On the basis of the history of the Museum of Architecture and Construction at the Academy of Architecture and based on personal experience, possible types of such museums in Kyiv are suggested.

Keywords: Museum of Architecture and Construction at the Academy of Architecture, Kyiv

Aliona Yakubets

SYSTEM OF MUSEUM ADMINISTRATION IN USSR (1945–1953)

The article defines the basic elements of state administration in the museum sphere of the USSR in 1945–1953 and considers practical results of its functioning for Ukrainian museums during the first postwar years.

Keywords: administration system, the Committee on cultural and educational institutions under the Council of Ministers of the USSR, museums, regulation

Iryna Matushchak

**THE CONSERVATION OF MATERIAL CULTURE MONUMENTS OF RELIGIOUS
FUNCTION IN THE NHCP «HETMAN'S CAPITAL» COLLECTION**

The report raises the question of preservation and conservation of museum collection items in the collection of NHCP «Hetman's Capital», in particular religious things, icons.

Keywords: museum item, restoration, conservation

Anna Naif Amer

**FORMATION OF ARCHAEOLOGICAL COLLECTIONS AND MODERNISATION
OF THE ARCHAEOLOGY MUSEUM OF V. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY**

The Archaeology Museum of V.N. Karazin Kharkiv National University was founded simultaneously with the establishment of the University. The first collections began to form thanks to well-known researchers and university professors: D. I. Bahalii, V. E. Danylevych, A. M. Pokrovskiy, E. P. Tryfiliev and others. During the war, the museum collections were destroyed. In 1950–1960s, formation of the museum collection continued thanks to the excavations headed by B.A. Shramko and V. I. Kadeiev. Collections increase regularly; archaeological studies are conducted regularly too. Due to the university administration, in 2015 the museum opened new premises and permanent archaeological expedition «The contribution of the university scholars in the development of archaeology». The museum carries out active research, popularizes the archeology and history of native land.

Valentyna Nadolska, Tetiana Borys

**ACQUISITIONS FOR ART MUSEUMS' COLLECTIONS IN UKRAINE
(LATE 19TH- EARLY 20TH CENTURY)**

The report analyzes the forms and principles of acquisitions for art museums' collection in Ukraine during the period discussed. It was determined that up to the 1920s donation was the predominant form of acquisitions. Museum collections were completed without using the completeness principle. In 1920s the State Museum Collection became the main source of the art museums' completing. Research expeditions were conducted to find and collect art objects.

Keywords: Ukraine, art museums

Iuliia Zynoviiva

**FINANCIAL SECURITY OF THE FIRST STATE MUSEUM, TARAS SHEVCHENKO
ALL-UKRAINIAN HISTORICAL MUSEUM AND THEIR STAFF IN 1920S
(BASED ON THE NATIONAL ART MUSEUM OF UKRAINE RESEARCH ARCHIVE'S
DOCUMENTS)**

The article is based on the National Art Museum of Ukraine research archive's documents and devoted to the financial security of the First State Museum and Taras Shevchenko All-Ukrainian Historical Museum in the period from 1919 to the end of 1920s.

Keywords: T. Shevchenko All-Ukrainian Historical Museum, National Art Museum of Ukraine

Volodymyr Indutnyi, Olena Pokhodiashcha

**GENERAL PROBLEMS IN THE PROTECTION OF THE CULTURAL HERITAGE
OF UKRAINE AND THE AUTHORIZATION OF MUSEUM OBJECTS**

The authors of the article raise urgent modern problems, such as the preservation and authorization of the world and national cultural heritage, consider the questions of ownership of artefacts, offer the ways of state and international regulations of the cultural heritage circulation, their general classification and certification.

Keywords: cultural heritage, Ukraine, museums

Karine Kotova

**COLLECTIONS MANAGEMENT IN THE NATIONAL MUSEUM OF UKRAINIAN HISTORY:
MODERN APPLICATION OF GAINED EXPERIENCE**

The article considers the system of museum collections management, its formation and development as the main direction of the museum activities.

Author offers the meaningful review of experience gained, theoretical principles and practical achievements of the collections management staff of the National Museum of Ukrainian History, researchers in the field of museology.

Keywords: collections management, National Museum of Ukrainian History, museology

Daryna Ivanova

PRESERVATION OF MASS MATERIAL IN THE COLLECTIONS OF THE ARCHAEOLOGY MUSEUM OF V.N. KARAZIN KHARKOV NATIONAL UNIVERSITY

The report is devoted to the methods of mass material's preservation in collections of the Archaeology Museum of V.N. Karazin Kharkov National University, namely the use of boxes made of chemically neutral plastic, which makes it possible to create proper conditions for material's preservation. This methodology has been used in our museum since 2004 and has positively proven itself, so we'd like to share our experience.

Keywords: Archaeology Museum of V.N. Karazin KNU, V.N. Karazin Kharkiv National University

Natalia Khamaiko, Natalia Onopriienko

APPLICATION OF X-RAY METHODOLOGY IN RESEARCH OF POORLY PRESERVED ARCHAEOLOGICAL METAL

Aggressive soil environment often leads to severe destruction of archaeological metal finds. The x-ray method of analysis, being applied to the objects from Kyiv Podil's excavations and NKPHCP collections, has significantly clarified not only the restoration task but also the research one, revealed shapes, decoration and manufacture-method of the objects found. The most valuable information is a Latin inscription on the both sides of the 12th century blade sword from the Spaska excavation.

Keywords: restoration, archaeology, Kyiv Podil, Kyivan Rus, weapon studies

Dmytro Kepin

FROM THE EXPERIENCE OF THE MUSEUMIFICATION OF ARCHAEOLOGICAL MONUMENTS IN THE URALS, SIBERIA AND THE FAR EAST

The article analyses the experience of creation the «archaeoparks» of the primitive society history in the Republic of Bashkortostan, Altai Republic, the Republic of Buryatia, regions of Sverdlov, Chelyabinsk, Kemerov and the Russian Far Eastern. The article examines methodological approaches to the museum exposition of immovable Stone Age Eneolithic–Bronze Age monuments.

Keywords: «archaeopark», conservation, musefication, primitive society, exposition

Larysa Kotsar

INTERACTIVE LESSONS FOR PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN THE MUSEUM EXHIBITION «ANCIENT HISTORY OF UKRAINE»

The report touches upon the problem of working with primary school children in the «Ancient History of Ukraine» exhibition hall, summarizes the experience of working with this age group, and offers how to convey the information about the value of museum pieces to little visitors, to form an idea of the passage of time, historical periods and so on.

Difficulties with the perception by primary school children the museum exhibition «Ancient History of Ukraine» have prompted the Research and Education Department staff to find new forms of interaction with them. Today, most of the interactive programs (up to 10) are designed specifically for the museum archaeological department. Various forms and methods that have their pros and cons are used in work with children. We offer to analyze them using examples that take place in NMUH.

Natalia Lykhytska

**FEATURES OF GUIDED-TOURS FOR PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL CHILDREN
BASED ON HANDS-ON EXPERIENCE OF THE PROGRAM «WALKING AROUND
MUSEUM»**

The author of the article addresses the problems of museum work with 5–8 year old children, generalizes the work experience of Research and Education Department with this category of visitors. The methodical recommendations about guided-tours, quests, interactive programmes and workshops for children of this age category are given.

Keywords: interactive guided-tour, quest, museum pedagogics, museum, preschool children

Zoriana Bukhmanska, Andrii Boiko-Gagarin

**EXPERIENCE OF INTERACTIVE LECTURES, «NUMISMATICS BY THE TOUCH. FROM
THE HISTORY OF MONEY CIRCULATION IN UKRAINE»
IN NMUH FOR CHILDREN WITH VISUAL IMPAIRMENTS**

Within the project «To be closer to everybody» authors developed the lecture «The numismatics by the touch. The history of the money circulation in Ukraine». During the lecture on the history of the money circulation within the Ukrainian historical lands, the visitors had a possibility to feel the ancient coins and paper money by the touch. The article sheds light on the experience of realization of the inclusive classes on numismatics with the poorly sighted children in the National Museum of Ukrainian History.

Keywords: numismatics, museum pedagogics

Svitlana Slastennikova, Iryna Supruniuk

**DEVELOPING PRIMARY CHILDREN'S PSYCHIC AND COGNITIVE ABILITIES THROUGH
AN INTERACTIVE GAME (BASED ON THE QUEST «GIFTS OF THE GODS»)**

The article investigates the special aspects of counteracting with primary school children in the museum. The author analyses the cognitive ability of children in age 7-10 in order to apply the most effective methods of work. The emphasis is made on the importance of an interactive game, a quest that assists in an educational process and formation of great impressions of visiting the museum.

Keywords: quest, game, children, methodology, history, psychology

Iryna Vitryk, Iryna Kostiuk

**WORKING WITH STUDENTS AT NMUH (BASED ON THE COOPERATION BETWEEN
THE MUSEUM AND THE NATIONAL ACADEMY OF FINE ARTS AND ARCHITECTURE)**

The issue of working with students at the National Historical Museum of Ukrainian History is disclosed and exemplified by cooperation between the museum and the National Academy of Fine Arts and Architecture, where prospective professionals study the restoration of sculptures, works of decorative-applied art and archaeological objects in particular.

Keywords: National Museum of Ukrainian History, museum, students, history, restoration, museum internship

Natalia Serdiuk

WORK EXPERIENCE OF NHCP «HETMAN'S CAPITAL» WITH CHILDREN AUDIENCE

The article deals with the achievements of the National Historical and Cultural Preserve «Hetman's Capital» in the field of educational work with different age segments of children. The evolution of the mid-term retrospect of various approaches to cooperation with pupils such as a guided-tour, a lecture, a study group, an organization of children's participation in research and educational activities, archaeological and other researches are traced in the paper. The article confirms that a museum is responsible for and capable to bring up the conscious citizens, knowing the history of their native state.

Keywords: educational role of museum, pupil of secondary school, child with special needs, child psychology, guided-tour, quest, lecture, study group, agreement of humanitarian cooperation, patriotism

Jarosław Chadaś

THE MUSEUM DOBRANOCEK IN RZESZÓW, THE MUSEUM FOR CHILDREN OF ALL AGES

Wojciech Jama is a private collector of antiquities, famous for the collection that dedicated to Polish animation: puppets, figurines, gadgets, scenarios and pictures. This collection has launched the unique Museum of Dobranocek (bedtime fairy tales). Donated collection contained more than 2000 objects, with estimated cost over 200.000 PLN. The entire idea to donate and present the collection came to Wojciech Jama after the interview with local journalists. And the media followed the process of creating the new museum in Rzeszów. Wojciech Jama had many challenges on the way to initiate the Museum of Dobranocek, from administrative and notarial issues to construction an exhibition space. The Museum of Dobranocek opened on March 22nd, 2009. Nowadays this is one of the most famous and popular places for European tourists. Collection counts more than 5000 exhibits and the museum still tries to gain new ones. Despite the museum is about the cartoons, the style is suitable not only for children. The elder children can finally meet the characters from TV, which they saw many years ago. Wojciech Jama is currently thinking about founding the Museum of Comics, which is his first passion.

Keywords: Dobranocka, cartoon, museum, Rzeszów

Lesia Didukh, Iryna Kostiuk, Yurii But

PLINTHOS WITH THE PRINCE'S SIGN FROM THE EXCAVATIONS OF THE CHURCH OF THE TITHES IN THE NMUH COLLECTION

In 2014 the restoration work of two interesting exhibits from the National Museum of Ukrainian History was done. There were two plinthos from 10th century with the relief image of Trident, the sign of Volodymyr the Great. Restoration was held to improve the expository appearance of those exhibits. Post-restoration examinations were done and new conclusions were drawn on the process of imprinting the relief of Trident image. The authors tried to reproduce the process of plinth molding and putting the relief image on it. They also paid attention to the history of exploring of these artifacts and their analogues.

Keywords: plinth, Prince's sign, Trident, Church of the Tithes

Olena Gavryliuk, Alla Borysiuk

RESEARCH AND RESTORATION OF THE MILITARY DRUM OF THE SECOND HALF OF 18TH CENTURY

The publication is dedicated to investigation of Russian and European military drums dated by 18th–19th centuries in order attribute the military drum from the National Museum of Ukrainian history collection. In the article the major processes of restorative intervention in the artefacts and author's technology of parchment type leather restoration are enlightened.

Keywords: NMUH, drum, Europe, Russia, restoration

Mariia Dzhulai, Olena Shevchenko

YATAGHANS IN THE NMUH COLLECTION

The article is dedicated to a group of the Eastern Weapons – yataghans from the National museum of Ukrainian history collection and to the problems of their preservation and restoration.

Keywords: National museum of Ukrainian history, collection, yataghans, restoration

Natalia Revenok

RESTORATION FEATURES OF PORCELAIN AND FAIENCE OF THE LEADING ENTERPRISES OF UKRAINE IN 19TH–EARLY 20TH CENTURY FROM THE NATIONAL MUSEUM OF UKRAINIAN HISTORY COLLECTION

The publication is devoted to problems of restoration of porcelain and faience on the example of restored monuments of leading Ukrainian enterprises dated by 19th–early 20th centuries from the National Museum of Ukrainian History collection. Artefacts had signs of the previous restoration and some traces of usage. Based on the research, a number of challenges in conducting restoration interventions were revealed. Restored artefacts are the important components for the formation of the museum exhibition, since they are the objects of cultural heritage of Ukraine.

Keywords: porcelain, faience, restoration

Vadym Artemenko

DEVELOPMENT OF NEW EXHIBITION METHOD OF DOUBLE-SIDED PAINTINGS

Peculiarities of technology, state of preservation and the restoration of double-sided oil painting on a canvas base. The introduction of a new method of restoration and exhibition, using modern synthetic materials (double-sided gonfalon «Two saints and St. Barbara» from a private collection).

Keywords: restoration, painting

Наукове видання

Науковий вісник Національного музею історії України

Засновник та видавець
Національний музей історії України

Збірник наукових праць

Випуск 1

Частина друга

Науково-допоміжна група:
О. Артюх (літературне редагування),
К. Костогриз, К. Цибенко, автори статей (переклад англійською),
С. Купрієнко (комп'ютерне верстання),
Д. Цепкова (комп'ютерний набір)

Адреса редакції:
Україна, 03001, Київ 001, вул. Володимирська, 2
Тел.: (+380-44) 278-43-76; (+380-44) 278-65-45
Факс: (+380-44) 278-43-23
E-mail: nmiu.conference@gmail.com

За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей відповідає автор.
Редакція залишає за собою право на скорочення і літературне редагування
матеріалів за погодженням із авторами. Усі права застережені. Передруки
і переклади матеріалів збірника дозволяються лише за згодою авторів і редакції.